

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ ที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชน¹

ไชยคมน์ ใจเอ็นดู²

จากการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดลหุโทษที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชน ประเทศไทยในปัจจุบันผู้คนในสังคมอยู่กันแบบเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น มีการสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัยอยู่ใกล้กันหรือบางบ้านอาจมีผนังบ้านติดกัน เช่น บ้านที่มีลักษณะเป็นห้องแถว ตามหมู่บ้านจัดสรรต่างๆหรือตามย่านธุรกิจที่เป็นชุมชนที่มีผู้คนพักอาศัยกันหนาแน่น อีกทั้งการดำรงชีวิตมีลักษณะของการประกอบอาชีพที่เป็นงานประจำมากขึ้นมีเวลาทำงาน และวันหยุดที่มีความแน่นอน เรื่องที่เห็นได้ชัดมากคนสังคมปัจจุบันเริ่มคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของตัวเองมากขึ้น และหนึ่งในสิทธิที่คนคำนึงถึงมากขึ้น คือ สิทธิในความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะความเดือนร้อนรำคาญซึ่งทำให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เมื่อสังคมมีความแออัดมากขึ้นผลกระทบปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือนร้อนรำคาญจึงมีมากขึ้นตามสภาพของสังคม ปัญหาส่วนใหญ่ที่มักพบระหว่างเพื่อนบ้าน ได้แก่ การเผาขยะหรือเศษวัชพืชกิ่งไม้ใบหญ้า การจอดรถกีดขวาง การสร้างเสียงดัง กลิ่น ความสกปรก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจทำให้เกิดการด่าทอกันระหว่างเพื่อนบ้านตามมาบางครั้งอาจถึงขั้นใช้อาวุธข่มขู่กัน

ซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้เป็นเพียงความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ทำให้ผู้กระทำความผิดมักจะกระทำผิดซ้ำอยู่บ่อยๆ โดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายแม้ว่าสิ่งที่กระทำลงไปนั้นจะไปละเมิดสิทธิเสรีภาพและชีวิตร่างกายของผู้อื่น และผู้ศึกษาเห็นว่าความผิดลหุโทษบางฐานความผิดมีลักษณะเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป กล่าวคือเป็นการกระทำที่มีข้อตำหนิในทางศีลธรรมอย่างรุนแรง มีความรุนแรงหรือก้าวร้าวของการกระทำสูง เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันของสังคม และกระทบกระเทือนต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญที่สมควรได้รับการยกระดับขึ้นมาเป็นความผิดอาญาทั่วไปหรือความผิดตามภาค 2 อีกทั้งผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดลหุโทษก็ไม่ได้รับการลงโทษ

เมื่อสภาพสังคมของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไป มีความซับซ้อนในเทคโนโลยีระบบเศรษฐกิจและสภาพสังคม ได้ส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงในระบบกฎหมายประกอบกับกฎหมาย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดลหุโทษที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รัล เล็งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑพร วงศ์ทองสรรค์และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนนิผล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาญาฉบับปัจจุบันได้มีการบังคับใช้มานานแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดหลุโทษเมื่อพิจารณาโทษตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังถือว่ามิบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดค่อนข้างเบา เมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการฝ่าฝืนบทกฎหมาย จึงเห็นควรปรับบทลงโทษ โดยการเพิ่มโทษความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อให้มีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวซ้ำอีก

เมื่อพิจารณาถึงบทลงโทษในความผิดหลุโทษตาม ภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายบางส่วนยังคงมีกรณีที่มีปัญหาในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติที่สำคัญหลายประการดังนี้

1. ปัญหาการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดฐานพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะ โดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการการรื่นเริงหรือการอื่นใด

มาตรา 94 ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ว่า ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดหลุโทษและความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้นไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้ จากบทบัญญัติดังกล่าวผู้ที่กระทำความผิดหลุโทษจะไม่ได้รับการเพิ่มโทษแม้จะได้กระทำความผิดซ้ำ ซึ่งความผิดฐานพาอาวุธไปในเมืองตามมาตรา 371 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้รับเพียงโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาชุนั้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติในภาคความผิดหลุโทษย่อมไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการเพิ่มโทษตามมาตรา 94 ได้ การที่กฎหมายควบคุมหรือห้ามการพกพาอาชุนั้นมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมอาชญากรรมร้ายแรงมิให้เกิดขึ้นและป้องกันการกระทำอันเป็นที่หวาดกลัวต่อสาธารณชนเพราะการพกพาอาวุธไปในลักษณะที่เปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือพาไปในที่ชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อการนมัสการ การรื่นเริง หรือการอื่นใดนั้นถือได้ว่าได้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อสาธารณชนอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการใช้อาวุธในการกระทำความผิดมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่ากระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้ความผิดตามมาตรานี้จะเป็นการกระทำที่ไม่ได้มีข้อตำหนิในทางศีลธรรมอย่างร้ายแรงและไม่มีความก้าวร้าวของการกระทำแต่ก็เป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นมากและสร้างความหวาดกลัวให้แก่คนในสังคมเป็นอย่างมากเพราะอาชุนั้นเป็นสิ่งที่เป็อันตรายและอาจใช้ในการกระทำความผิดได้ง่าย การที่บัญญัติให้ความผิดฐานนี้เป็นเพียงความผิดหลุโทษจึงไม่สอดคล้องกับลักษณะของความผิดหลุโทษ อีกทั้งโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานนี้ก็มิเพียงแต่ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทซึ่งเป็นอัตราโทษที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับลักษณะของ

ความผิดฐานนี้ และอัตราโทษดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีตามทฤษฎีการลงโทษหรือมีส่วนช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้นแต่ประการใด

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำฐานคู่มั่นผู้อื่นซึ่งหน้า

มาตรา 393 ซึ่งมีบทบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดคู่มั่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดฐานนี้มีความใกล้เคียงกับความผิดฐานหมิ่นประมาทมาก โดยลักษณะของการกระทำความผิดทั้งสองฐานนี้มีส่วนที่คล้ายคลึงกันมากเพราะทั้งการกระทำที่เป็นหมิ่นประมาทและคู่มั่นนั้นหมายถึงการกระทำทั้งหลายไม่ว่าจะโดยการใช้อำนาจ เป็นลายลักษณ์อักษร หรือกระทำด้วยการแสดงกริยาท่าทาง แต่ต่างกันตรงที่ว่า การหมิ่นประมาทนั้นจะต้องมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยประการที่น่าจะทำให้เขาเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง และการที่กฎหมายบัญญัติให้การหมิ่นประมาทเป็นความผิดก็เพื่อคุ้มครองบุคคลในเรื่องชื่อเสียง เกียรติ คุณงามความดี มิให้ผู้ใดประทุษร้ายต่อชื่อเสียง เกียรติ คุณงามความดีอันเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลเพราะหากบุคคลใดเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติ คุณงามความดีแล้วก็เป็น การยากที่จะมีผู้อื่นมาคบหาสมาคมหรือให้ความไว้วางใจ จึงจำเป็นต้องบัญญัติความผิดฐานคู่มั่นซึ่งหน้า มาเสริมให้การคุ้มครองเกียรติสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้จึงไม่ใช่เรื่อง ที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมอันเป็นลักษณะที่สำคัญที่กำหนดให้การกระทำ ความผิดที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นความผิดลหุโทษแต่เป็นการคุ้มครองเกียรติของบุคคลซึ่งเป็นคุณธรรมทาง กฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัว ดังนั้นความผิดตามมาตรา 393 นี้จึงมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของ ความผิดลหุโทษ เพราะความผิดฐานนี้เป็นการกระทำที่มิอันตรายเป็นภัยต่อเกียรติของบุคคลสูงคุณธรรมทาง กฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการจัดระเบียบหรือความสงบเรียบร้อยแต่เป็นการคุ้มครอง เกียรติของบุคคลเหมือนกับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ดังนั้นความผิดตามมาตรา 393 นี้จึง สมควรเปลี่ยนมาเป็นความผิดอาญาทั่วไปโดยบัญญัติไว้ในภาคสองในหมวดเดียวกับความผิดฐานหมิ่น ประมาท และกำหนดบทระวางโทษใหม่โดยไม่ให้แตกต่างกับความผิดฐานหมิ่นประมาทมากนัก และ กำหนดให้ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท

3. ปัญหาเกี่ยวกับการการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในการกระทำความผิดลหุโทษความผิดฐานทำ ให้เสียทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

มาตรา 33 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้ง สิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือ ในทางน้ำ วรรคสองบัญญัติว่าความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคาร

ประเภทเรือนแพ ซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดสวมสาธารณะหรือภาชนะสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ซึ่งในปัจจุบันจะพบปัญหาการกระทำผิดดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยลักษณะความผิดดังกล่าวนี้คือ การทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งลักษณะความผิดที่เหมือนกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องการทำให้เสียทรัพย์ มาตรา 358 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และมาตรา 360 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับด้วย ซึ่งปัญหาการกระทำความผิดลหุโทษในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 33 เพราะฉะนั้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นความผิดที่มีลักษณะเดียวกันกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นกรณีร้ายแรงหรือเป็นพิเศษจำต้องบัญญัติอัตราโทษให้สูงเหมือนกับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ควรจะนำไปไว้ในภาคความผิด ภาค 2 ของประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำให้เสียทรัพย์

จากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดลหุโทษที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชน ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ คือ

1. ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อมัสการการรื่นเริงหรือการอื่นใดตามมาตรา 371 เห็นควรให้มีแก้ไข

แก้ไขบทลงโทษในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 โดยนำข้อยกเว้นที่กำหนดความผิดลหุโทษออก มีเพียงบทบัญญัติ ดังนี้

มาตรา 94 ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้ จากบทบัญญัติดังกล่าวผู้ที่กระทำความผิดลหุโทษจะได้ไม่ได้รับการเพิ่มโทษแม้จะได้กระทำความผิดซ้ำ

และแก้ไขมาตรา 371 โดยเปลี่ยนมาเป็นการผิดอาญาทั่วไปโดยบัญญัติไว้ในภาคสองในหมวดเดียวกันกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน และกำหนดบทระวางโทษใหม่โดยไม่ให้แตกต่างกับความผิดฐานหมิ่นประมาทมากนัก และกำหนดให้ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท มีบทลงโทษเพิ่มเติมดังนี้

มาตรา 371 "ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะ โดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับอาวุธนั้น"

2. ปัญหาการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 และแนวทางแก้ไข เห็นควรให้มี การแก้ไข

แก้ไขโดยเปลี่ยนมาเป็นความผิดอาญาทั่วไปโดยบัญญัติไว้ในภาคสองในหมวดเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท และกำหนดบทระวางโทษใหม่โดยไม่ให้แตกต่างกับความผิดฐานหมิ่นประมาทมากนัก และกำหนดให้ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท มีบทลงโทษเพิ่มเติมดังนี้

มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ประเด็นปัญหาการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในการกระทำความผิดหลุโทษความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่ใช้หรือมิไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 33 เห็นควรให้มี การแก้ไข

แก้ไขโดยการยกเลิก มาตรา 33 ออกจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

เอกสารอ้างอิง

เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ผลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2551), น.1.

คณิต ณ นคร , (2545). กฎหมายอาญา ภาคความผิด. เรื่องการแบ่งประเภทของ

ความผิดอาญา ตามคุณธรรมทางกฎหมาย

ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม.หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุน

สารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2564.